

Sygn. akt III AUa 145/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Gawda SA Małgorzata Pasek
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2017 r. w Lublinie

sprawy S. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 9 grudnia 2016 r. sygn. akt IV U 684/16

oddala apelację.

Elżbieta Gawda Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Małgorzata Pasek

III AUa 145/17

UZASADNIENIE

Organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 23 czerwca 2016 r. zobowiązał S. B. do zwrotu nienależnie pobranej części emerytury za okres od (...) do 30.06.2016 r. w kwocie 4555,92 złotych z odsetkami w kwocie 606,75 złotych z tytułu zwiększenia wysokości emerytury wobec niezasadnego zaliczenia do prawa do emerytury rolniczej okresu urlopu wychowawczego od 25.03.1972 r. do 23.03.1978 r. i okresu uzupełniającego 23 dni jako okres pracy w rolnictwie oraz zwiększenia z tytułu opłacania składek rolnych (...) pomimo nabycia prawa do emerytury rolniczej.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Zamościu złożyła S. B. i podniosła, że we wniosku z dnia 30.07.2012 r. o emeryturę powiadomiła organ o tym, że będzie ubiegała się o emeryturę rolniczą.

Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 9 grudnia 2016 roku zmienił częściowo zaskarżoną decyzję ustalając, że S. B. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres (...)do (...)a w pozostałej części odwołanie oddalił. Sąd Okręgowy ustalił, : S. B., ur. (...), w dniu 30.07.2012 r. złożyła w ZUS wniosek o emeryturę i wskazała, że będzie ubiegać się również o emeryturę rolniczą. Na żądanie organu ZUS organ KRUS wskazał, że nie pobiera świadczeń. Decyzją zaliczkową z dnia 16.08.2012 r. nabyła prawo do emerytury od daty nabycia wieku emerytalnego od (...) z uwzględnieniem okresu nieskładkowego wychowywania dzieci 6 lat od 25.03.1972 r. do 23.03.1978 r. w wymiarze 2 lata i 4 m-cy po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych, z okresem uzupełniającym rolnym 23 dni oraz zwiększenie wysokości emerytury z tytułu opłacania składek (...) od 1.01.1987 r. do 31.12.1989 r. i od 1.01.1998 r. do 30.06.1998 r. w kwocie 34,36 zł. Decyzją z dnia 28.08.2012 r. organ wyliczył wysokość emerytury.

W dniu 28.08.2012 r. złożyła wnioskodawczyni w KRUS wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 30.08.2012 r. Prezesa KRUS wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury rolniczej od dnia 1.08.2012 r., do której został zaliczony okres pracy w gospodarstwie rolnym od 17.07.1968 r. do 26.04.1970 r. i od 30.10.1970 r. do 30.06.1977 r. oraz okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od 1.07.1977 r. do 30.06.1993 r., od 1.10.1993 r. do 30.06.1994 r., od 1.01.1995 r. do 30.06.1995 r., od 1.04.1996 r. do 30.06.1996 r., od 1.01.1998 r. do 30.09.1999 r., od 1.04.2009 r. do 30.08.2012 r.

Oba świadczenia pobierała wnioskodawczyni od 1 sierpnia 2012 r. Pozwany organ rentowy powziął dopiero w 2016 r. informację o pobieraniu przez wnioskodawczynię emerytury rolniczej, co skutkowało wydaniem zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy orzekł, że stosownie do treści przepisu art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2016.887) osoba, która nienależnie pobierała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu, przy czym za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności ustania lub zawieszenia prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania; świadczenia przyznane lub wypłacane na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Słusznie organ uznał, że emerytura w wysokości ustalonej w decyzji z dnia 28.08.2012 r. było świadczeniem nienależnym, skoro przyjęty do wysokości emerytury okres nieskładkowy wychowywania dzieci 6 lat od 25.03.1972 r. do 23.03.1978 r. został uznany i zaliczony do emerytury rolniczej, jako okres pracy w gospodarstwie rolnym. Nie przysługiwało też zwiększenie emerytury z tytułu opłacania składek (...), wobec nabycia prawa do emerytury rolniczej, z mocy art. 56 ust. 5 ustawy.

Orzecznictwo sądowe przyjmuje, że na podstawie art. 138 ust.2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach można żądać zwrotu świadczenia jako należnie pobranego wówczas, jeżeli osoba pobierająca była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Pouczenie musi być jasne i precyzyjne, czyli wyczerpująco i wyraźnie wskazujące okoliczności, w jakich dochodzi do nienależnego pobrania świadczenia. Pouczenie winno być zrozumiałe dla osoby, do której jest skierowane. Pouczenie nie może być abstrakcyjne i nie może odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1995 r., II URN 46/95, OSNAPiUS 1996 nr 12, poz. 174, z dnia 17 lutego 2005 r., II UK 440/03, OSNP 2005 nr 18, poz. 291 oraz z dnia 14 marca 2006 r., I UK 161/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 78; a także wyroki Sądów Apelacyjnych w Rzeszowie z dnia 20 kwietnia 1995 r., III AUr 110/95, OSA 1997 nr 1, poz. 3, s. 61 oraz w Katowicach z dnia 18 października 2005 r., III AUa 1434/04, OSA 2006 nr 9, poz. 27, s. 60).

Właściwe pouczenie skierowane do wnioskodawczyni znajduje się w decyzji zaliczkowej z dnia 16.08.2012 r. o przyznaniu prawa do emerytury w pkt VII ppkt 1 i ust. X i w decyzji z dnia 28.08.2012 r. wyliczającej wysokość emerytury w pkt VII ppkt 1 i ust. X. Zatem pobrała świadczenie emerytalne w zawyżonej wysokości.

Sąd uznał, że odwołanie jest częściowo zasadne, albowiem słusznie podnosi wnioskodawczyni w odwołaniu, że jej wniosek o emeryturę z dnia 31.07.2012 r. zawierał informację, że złoży też wniosek o emeryturę rolniczą, zatem

powiadomiła organ o okolicznościach mających wpływ na wysokość świadczenia. Organ przyjął tę wiadomość i ustalał w Placówce KRUS czy pobierane jest świadczenie, ale otrzymał błędną informację w dniu 7.08.2012 r., iż świadczeń nie pobiera.

Słusznie podnosi pozwany, iż wnioskodawczyni nie powiadomiła organu w późniejszym okresie o pobieraniu emerytury rolniczej. Tym niemniej, zdaniem Sądu, organ mógł sam poznać taką informację, zaś uzyskaną w dniu 7.08.2012 r. negatywną informację zweryfikować w późniejszych latach. Nadto mógł zażądać od samej wnioskodawczyni złożenia stosownego oświadczenia.

Błąd organu rentowego rozumiany jest w orzecznictwie szeroko i oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania samego organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracowników albo wadliwej techniki legislacyjnej, w tym także naruszenia wskutek niewłaściwej wykładni obowiązujących przepisów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2012 r., II UK 130/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 października 2008 r., III AUa 40/08 (OSA 2010/1/51-64). W ocenie Sądu za błędne informacje przekazywane między samymi organami wnioskodawczyni nie może odpowiadać.

Sąd uznał, że w sprawie znajduje zastosowanie art. 138 ust. 4 cyt. ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach i wnioskodawczyni winna zwrócić nienależnie pobraną zawyżoną emeryturę, wobec właściwego pouczenia, ale tylko za okres jednego roku, z uwagi na powiadomienie organu o okoliczności mającej wpływ na wysokość świadczenia w postaci przekazanej organowi ZUS informacji we wniosku o emeryturę o zamiarze złożenia również wniosku o emeryturę rolniczą, nie zaś za cały okres objęty decyzją, ponad trzy lata.

Organ wyliczył kwotę pobranego zawyżonego świadczenia za okres roku i nie była ona sporna.

Sąd zmienił częściowo decyzję uznając, iż wnioskodawczyni nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranej emerytury za okres od (...) do (...) w kwocie 3215,64 złotych oraz zapłaty odsetek za okres od(...) do 23.06.2016 r.(pkt I wyroku).

W pozostałym zakresie Sąd oddalił odwołanie, albowiem uznał, że wnioskodawczyni słusznie została zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranej emerytury za okres roku czasu od 1.07.2015 r. do 30.06.2016 r. w kwocie 1340,28 zł., wobec właściwego pouczenia (pkt II wyroku).

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaskarżając wyrok w punkcie I w zakresie rozstrzygnięcia, że wnioskodawczyni nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnych świadczeń pobranych w okresie od (...)do(...). Wyrokowi zarzucał naruszenie:

- art.233 kpc poprzez błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci pisma placówki terenowej KRUS z dnia 7 sierpnia 2012 roku poprzez przyjęcie, że pismo to zwiera błędne informacje dotyczące pobierania świadczeń przez wnioskodawczynię, skoro wniosek o emeryturę wnioskodawczyni złożyła w dniu 28 sierpnia 2012 roku a decyzja o przyznaniu emerytury została wydana w dniu 30 sierpnia 2012 roku;

- art.138 ust.4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jej niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że poinformowanie przez wnioskodawczynię we wniosku o emeryturę z dnia 30 lipca 2012 roku o zamiarze złożenia w KRUS wniosku o emeryturę spełnia przesłankę „zawiadomienia organu rentowego o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń” skutkującą żądaniem zwrotu kwoty nienależnie pobranych świadczeń za jedynie okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako całkowicie pozbawiona podstaw nie zasługuje na uwzględnienie.

Istotą sprawy było ustalenie, czy istnieją przesłanki do zobowiązania wnioskodawczyni do zwrotu nienależnie wypłaconych zawyżonych świadczeń. Przed wszystkim należy zauważyć, że apelacja zawiera zarzuty podnoszone już w toku postępowania i powielenie stanowiska organu rentowego przedstawionego w decyzji i odpowiedzi na odwołanie.. Sąd Okręgowy wypowiedział się szczegółowo co do tych zastrzeżeń i dał temu wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, dokonując oceny co do okoliczności dotyczących składanych przez wnioskodawczynię wniosków o emeryturę do obydwu organów rentowych – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Prezesa kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Wbrew pogładowi wyrażonemu w apelacji Sąd Apelacyjny nie stwierdza przekroczenia przez Sąd Okręgowy granicy swobodnej oceny dowodów. Sąd Okręgowy z urzędu przeprowadził bardzo szczegółowe postępowanie dowodowe w celu ustalenia spornych faktów, wnikliwie przeanalizował materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i poczynił ustalenia faktyczne, które znajdują pełne oparcie w przeprowadzonych dowodach, są dokładne i wewnętrznie spójne. Z zebranego materiału dowodowego Sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego i ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 2 KPC. Skarżący nie podważył skutecznie oceny dowodów dokonanej przez Sąd. Aby tego dokonać celu nie jest tu wystarczająca sama polemika wyprowadzająca wnioski odmienne, lecz wymagane jest wskazanie, w czym wyraża się brak logiki lub uchybienie regułom doświadczenia życiowego w przyjęciu wniosków kwestionowanych. Apelujący takich okoliczności nie wykazał, ograniczając się do przytoczenia w apelacji ponownie tych samych argumentów, które zostały już omówione przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego. Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał podstawę prawną rozstrzygnięcia i wyjaśniając szczegółowo w uzasadnieniu wyroku treść przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mających zastosowanie w sprawie. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie ponowne przytoczenie okoliczności faktycznych przedstawianych w toku postępowania.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.